

Uztura ceļvedis

cukura diabēta pacientiem

Una Lauga-Tuņina un Jana Jaņeviča, šī materiāla autores, strādājot ar diabēta pacientiem ikdienā, ir uzkrājušas zināšanas, kuras nodot mums visiem ar šo mūsdienīgo un izglītojošo materiālu. Šis materiāls palīdzēs gan ārstiem, gan diabēta apmācības māsām un, galvenais, diabēta pacientiem prast precīzāk novērtēt ogļhidrātu saturu uzturā. Paldies autorēm par ieguldīto darbu!

Visiem grāmatiņas lasītājiem novēlu iemācīties sabalansēt ogļhidrātu un ēdienreižu insulīna devas tā, lai panāktu pēc iespējas labāku diabēta kontroli.

Šajā grāmatiņā ir arī parādīti daudzi tādi produkti, kuri strauji paaugstina cukura līmeni asinīs. Tos uzturā lietojiet retāk, galvenokārt tikai svētku reizēs. Ikdienā izvēlieties tos ogļhidrātus saturošos produktus, kuros ir vairāk šķiedrvielu un kuri lēnāk paaugstina cukura līmeni asinīs, jo insulīns, kas tiek injicēts, straujus cukura līmeņa pacēlumus nevar tik efektīvi samazināt kā tos, kuri ir lēnāki pēc pārdomātām ēdienreizēm.

Lai mums visiem veselīgas un garšīgas maltītes!

Dr. Una Gailiša
Endokrinoloģe Paula Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā
Latvijas Endokrinologu asociācijas priekšsēde

Sveicināts, cienījamais lasītāj!

Ja tu turī rokās šo bukletu, tas nozīmē, ka tavā dzīvē uzturam ir nozīmīga loma. Iespējams, tu ikdienā lieto insulinu ar mērķi panākt stabilu cukura līmeni asinīs, tāpēc tev ir nepieciešams apgūt prasmi novērtēt ogļhidrātu daudzumu savā maltītē. Tādā gadījumā šis buklets ir domāts tieši tev! Tajā ir ļoti daudz attēlu un informācijas par attēlotā ēdiena porcijas lielumu un ogļhidrātu daudzumu tajā. Iekārtojies ērtāk un sāc pētīt! Ceram, ka šeit iegūtā informācija palīdzēs tev izprast ogļhidrātu novērtēšanu un veiksmīgi pielietot to ikdienā!

NEDAUDZ PAR VESELĪGU UZTURU UN OGĻHIDRĀTU NOVĒRTĒŠANU

Mūsdienās ir pieejams plašs klāsts dažādu produktu un ēdienu, un, ienākot veikalā, paveras milzīga izvēle. Taču ir svarīgi apzināties, ka ēdiens nav tikai baudas gūšanas avots, bet arī cilvēka organisma funkcijām nepieciešamo vielu avots. Diemžēl no produktiem mēs saņemam ne vien veselīgas vielas, bet arī tādas, kuras var kaitēt mūsu veselībai, īpaši, ja mēs tās lietojam lielos daudzumos. Centīsimies paskaidrot, no kā sastāv pārtikas produkti un kā tie ietekmē mūsu organismu un, galvenokārt, cukura līmeni asinīs.

Pārtikas produkti pārsvarā sastāv no trim pamatuzturvielām: ogļhidrātiem, olbaltumvielām un taukiem, kā arī tie satur minerālvielas, piemēram, kalciju, vitamīnus, tādus kā C, D, A, B un citus, un šķiedrvielas.

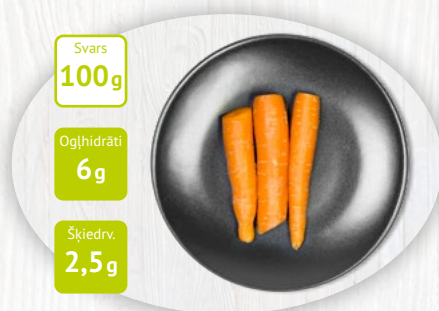
Uzturviela	Produktu piemēri	Ietekme uz organismu un cukura līmeni asinīs
<p>Ogļhidrāti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glikoze • Fruktoze • Laktoze • Saharoze • Maltoze • Ciete • Šķiedrvielas 	<ul style="list-style-type: none"> • Graudu produkti • Augļi un ogas • Piens, kefīrs, jogurts • Kartupeļi, pākšaugi • Dārzeņi • Cukurs, medus • Sulas • Saldumi 	<p>Ogļhidrāti ir organisma galvenais enerģijas avots. Visi ogļhidrāti, izņemot šķiedrvielas, paaugstina cukura līmeni asinīs.</p>
<p>Olbaltumvielas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaļa • Zivis • Olas • Piena produkti – siers, biezpiens, grieķu jogurts, piens u.c. • Pākšaugi • Rieksti 	<p>Olbaltumvielas piedalās mūsu organisma audu veidošanā, augšanā, veicina dzīšanas procesus, nodrošina imūnās sistēmas darbību, ietilpst hormonu un enzīmu sastāvā. Ja olbaltumvielas uzņem lielā daudzumā, tad 2–4 stundas pēc to ēšanas asinīs var novērot cukura līmeņa paaugstinājumu.</p>
<p>Tauki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sviests • Krējums • Augu eļļas • Avokado • Rieksti • Gaļa • Zivis • Olas • Piena produkti • Saldumi – kūkas, tortes, cepumi, šokolāde u.c. 	<p>Organisma enerģijas avots. Nodrošina A, D, E un K vitamīnu uzņemšanu un uzsūkšanos organismā.</p> <p>Veido organisma šūnu sienīgu, kā arī nodrošina aizsargslāni dzīvībai svarīgiem orgāniem. Palīdz noturēt optimālo ķermeņa temperatūru. Piedalās dzimumhormonu veidošanā.</p> <p>Tauki praktiski nepaaugstina cukura līmeni asinīs, taču tie palēnina kuņģa darbību un kavē ogļhidrātu uzsūkšanos, samazinot ēdiena glikēmisko indeksu.</p>

Veselīga uztura mērķis ir panākt visu nepieciešamo uzturvielu uzņemšanu atbilstošās proporcijās. Kā redzi, pārtikas produkti var vienlaikus saturēt vairākas uzturvielas, piemēram, piens satur gan ogļhidrātus (laktozi), gan olbaltumvielas, gan taukus. Taču, lai nodrošinātu organismu ar visām nepieciešamajām vielām, cilvēkam uzturā ir jāiekļauj dažādi produkti.

Tātad, ogļhidrāti ir galvenā uzturviela, kas būtiski ietekmē mūsu cukura līmeni asinīs, taču tas nenozīmē, ka produkti, kas satur ogļhidrātus, ir kaitīgi. Piemēram, graudu produkti, kartupeļi, augļi, dārzeņi, piens satur arī daudz vitamīnu, minerālvielu un šķiedrvielu. Šķiedrvielas palēnina gremošanas procesu, kā arī palēnina un samazina cukura uzsūkšanos no ēdiena, dod sāta sajūtu un pozitīvi ietekmē gremošanas traktu. Šķiedrvielas samazina produkta glikēmisko indeksu (GI), kas raksturo, cik ātri paaugstināsies cukura līmenis asinīs pēc ēšanas. Vidējais ieteicamais šķiedrvielu daudzums uzturā ir 30 g dienā. Daudz šķiedrvielu ir pilngraudu produktos, ogās, augļos, dārzeņos. Piemēram, dārzeņos lielākā daļa no ogļhidrātiem ir iekļauta šķiedrvielās, taču mūsu zarnu traktā šķiedrvielas netiek sagremotas, tāpēc tās nepaaugstina cukura līmeni asinīs. Tādēļ produkti, kas satur ogļhidrātus un šķiedrvielas, ir veselīgi mūsu organismam.

Bukletā produktiem, kuri satur daudz šķiedrvielu, ir norādīts šķiedrvielu daudzums.

Burkāni

Turpretī tādi ogļhidrātus saturošie produkti, kuru sastāvā nav šķiedrvielu, – cukurs, baltie milti, sulas, saldinātie dzērieni, saldie jogurti ar piedevām – paaugstina cukura līmeni ļoti strauji, tāpēc tie mēdz “prasīt” arī lielākas insulīna devas. Šādi produkti nav veselīgi, rada nevēlamas cukura līmeņa svārstības, svara pieaugumu, problēmas ar zobu veselību un virkni citu negatīvu seku. Jāuzmanās ar tādu produktu lietošanu, uz kuru iepakojuma ir rakstīts “bez cukura”, – arī tie var saturēt saliktos ogļhidrātus, kas paaugstina cukura līmeni asinīs, vai saldinātājus, piemēram, poliolus, kam ir caureju veicinoša darbība un ietekme uz cukura līmeni asinīs (no norādītā poliolu daudzuma aptuveni 20 % tiek skaitīti kā ogļhidrāti).

Ledenes Sugar Free
(1 paciņa)

Veselīga uztura svarīgs aspekts ir arī mērenība. Cilvēkam ar 1. tipa cukura diabētu nepieciešams samērot insulīna devu ar uzņemto ogļhidrātu daudzumu. Ja pieaugušam cilvēkam ar cukura diabētu ēdienreize satur līdz 30 g OH ar mērenu GI, cukura kāpumu asinīs pēc ēdienreizes ir vieglāk kontrolēt ar insulīnu. Pēc ēdienreizes ar vairāk nekā 50–60 g OH pat pēc adekvātas insulīna devas ievades iespējamas izteiktas cukura līmeņa svārstības. Visbiežāk pieaugušam cilvēkam nepieciešamas 1–2 darbības vienības insulīna uz 10–12 g OH, savukārt sagaidāmais cukura kāpums asinīs, apēdot 10–12 g OH, ir 2–5 mmol/l atkarībā no ēdiena GI. Bērniem šie skaitļi var būtiski atšķirties atkarībā no vecuma un svara un tiek izvērtēti individuāli. Ja vēlies uzzināt tieši tev ieteicamo diennakts ogļhidrātu daudzumu un tam atbilstošu insulīna devu, vērsies pie sava veselības aprūpes speciālista – endokrinologa, diabēta aprūpes māsas, uztura speciālista vai dietologa.

OH saturu produktos var skaitīt gan gramos, gan nosacītās vienībās. Līdz šim esam lietojuši maizes vienības jeb MV (Diseldorfas diabēta apmācības skola), kur 1 MV = 12 g OH. Vairākos pēdējos diabētām vēltītos kongresos ir izskanējis, ka Eiropas valstīm vajadzētu vienoties par vienotu jēdzienu – ogļhidrātu vienību (OV), kur 1 OV = 10 g OH. Dzīvē ir pierādījies, ka šīs izmaiņas būtiski neietekmē insulīna devas aprēķinu.

Šajā bukletā gataviem un iepakotiem produktiem norādīts OH daudzums porcijā, pārējiem produktiem norādīts daudzums, kas satur 10 g OH.

Ogļhidrātu vienību (OV) aprēķinos lietojamās formulas

OV skaits konkrētā produktā =

$(\text{OH daudzums } 100 \text{ g produkta g} \times \text{produkta svars}) : 1000$

OV skaits 100 g produkta = OH g : 10

Vienas OV svars = $1000 : \text{OH daudzums } 100 \text{ g produkta}$

Kā jau lasīji iepriekš, arī olbaltumvielām un taukiem ir būtiska loma mūsu organisma procesos. Tā kā šīs vielas mazāk ietekmē cukura līmeni asinīs, cilvēki ar cukura diabētu bieži mēdz uzņemt tās lielākā daudzumā, tādā veidā aizstājot ogļhidrātus. Taču arī te ir svarīga mērenība.

Ja vienā ēdienreizē apēd ne vairāk kā 100 g olbaltumvielu saturoša produkta (gaļa, olas, biezpiens u.tml.), tas būtiski neietekmēs cukura līmeni asinīs pēc ēdienreizes. Vienā ēdienreizē apēdot lielāku daudzumu olbaltumvielas saturošo produktu, var novērot glikozes līmeņa kāpumu 2–4 stundu laikā pēc to uzņemšanas. Ar uzņemto olbaltumvielu daudzumu ir jābūt piesardzīgam, ja tev ir nieru darbības traucējumi. Vidējais ieteicamais olbaltumvielu daudzums dienā ir 1 g olbaltumvielu uz 1 kg ķermeņa svara.

Tauku ietekme uz cukura līmeņa paaugstināšanos ir mazāk izteikta: tikai 10 % tauku pēc ēdienreizes ļoti lēnām tiek pārvērsti glikozē, taču treknis ēdiens tiek sagremots lēni un tam parasti ir zemāks GI.

Bukletā šīs sastāvdaļas paralēli OH daudzumam ir norādītas tiem produktiem, kuros to īpatsvars varētu būt būtisks, aprēķinot insulīna devu.

"Grieķu" jogurts bez piedevām

Kruasāns

Vēlamies teikt dažus vārdus par alkoholu. Ikvienam ir ieteicams ievērot mērenību alkohola lietošanā. Bukletā sadaļā ar alkoholiskajiem dzērieniem norādītas arī alkohola vienības (AV). Katram cilvēkam ar cukura diabētu ļoti jāpārdomā alkohola lietošana, jo kombinācijā ar insulīnu tā var būt sevišķi bīstama. Jebkurā gadījumā dienā uzņemtajam alkohola daudzumam nevajadzētu pārsniegt 1 AV sievietēm un 2 AV vīriešiem.

Saldais vīns

Lietojot jebkuru uzturam veltītu materiālu, jāņem vērā, ka OH saturs produktos mēdz atšķirties atkarībā no pagatavošanas receptes un ražotāja, piemēram, reizēm OH tiek uzrādīti kopā ar šķiedrvielām, kuras reāli nepaaugstina cukura līmeni asinīs. Bukletā produkti iespēju robežās adaptēti vietējai virtuvei un norādīts orientējošais vidējais OH daudzums.

CUKURS

Karameles
(3 gab.)

Graudu cukurs, mazie gabaliņi
(3 gab.)

Glikozes tablete
(1 gab.)

Cukurvate

Cukurs kafējnīcas iepakojumā

Cukurs
(1 tējķ.)

KONFEKTES

“Vēsma”
(1 gab.)

“Serenāde”
(1 gab.)

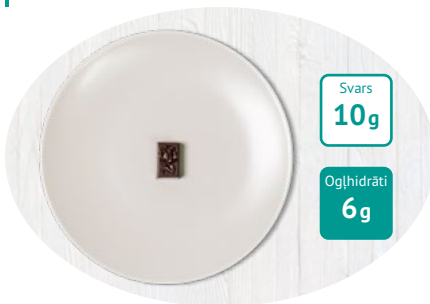
“Prozit”
(1 gab.)

“Gotiņa”
(1 gab.)

“Asorti”
(1 gab.)

“Rafaello”
(1 gab.)

DAŽĀDI SALDUMI

Krējuma zefirs
(1 gab.)

Marmelāde "Gundega"

Saulespuķu halva

Zemesriekstu sviests
(4 ēd.k.)

Medus
(1 tēj.k.)

Iebiezināts piens ar cukuru
(1 ēd.k.)

ŠOKOLĀDE

Piena šokolāde

Piena šokolāde
ar riekstiem

Tumšā šokolāde,
70% kakao

“Snickers”

“Kinder Surprise”

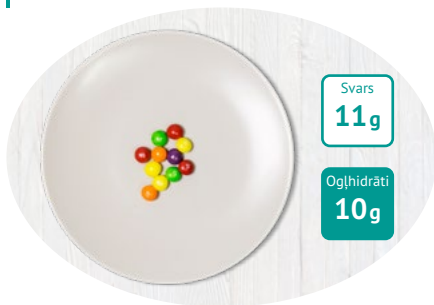

“Nutella”, šokolādes krēms
(1 ēd. k.)

ŽELEJKONFEKTES

“Skittles Fruits”
(11 gab.)

Želejkonfektes lāciņi “Haribo”
(6 gab.)

Želejkonfektes “Skaidiņas”
(4 gab.)

Želejkonfektes “Banānu dražejas”
(3 gab.)

Želejkonfektes “Persiki”
(2 gab.)

Želejkonfektes “Aveņu-melleņu bumba”
(1 gab.)

ČIPSI

Čipsi ar krējuma
un sīpolu garšu

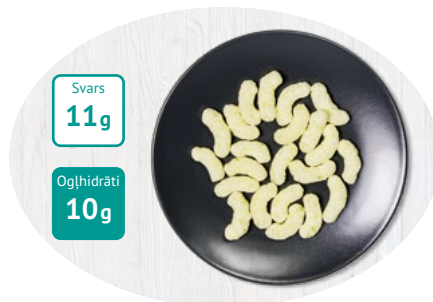
Pēnes "Long chips" ar sieru
(2,5 gab.)

"Pringles" čipsi
(9 gab.)

Kukurūzas nūjiņas, saldās

Kāpostu čipsi

Biešu čipsi

POPKORNS

Saldais popkorns, "Kino"
mazā porcija

Sāļais popkorns, "Kino"
mazā porcija

Saldais popkorns, "Kino"
vidējā porcija

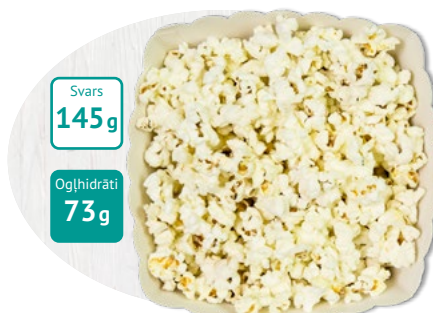
Sāļais popkorns, "Kino"
vidējā porcija

Saldais popkorns, "Kino"
lielā porcija

Sāļais popkorns, "Kino"
lielā porcija

CEPUMI

Piparkūkas
(4 gab.)

Mazās baranciņas
(4 gab.)

Lielā baranka
(1 gab.)

"Belvita breakfast"
(1 gab.)

"Tuc-tuc" cepumi
(4 gab.)

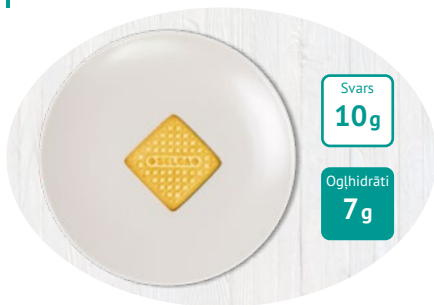

"Barni"
(1 gab.)

CEPUMI

“Selga” cepums
(1 gab.)

Salmiņi ar magoņu sēkliņām
(6 gab.)

Sausiņi ar rozīnēm
(6 gab.)

Dubultie cepumi
ar šokolādes pildījumu

“Riekstiņi” ar iebiezināto pienu

Kruasāns ar pildījumu

SALDĒJUMS

"Tio", plombīrs
(130 ml)

"Mājas saldējums", konfekte Gotiņa
(130 ml)

"Pols", klasiskais, šokolādes glazūrā
(120 ml)

"Pols", gotiņa
(120 ml)

"Karlsons", šokolādes glazūrā
(100 ml)

"Ekselence", dubultā karamele uz kociņa
(110 ml)

SALDĒJUMS

“Jungle pop”
(62 ml)

Svars
62g

Ogļhidrāti
17g

“Ekselence”, plombīrs
(1000 ml)

Svars
500g

Ogļhidrāti
105g

Saldējuma bumbiņa kafējnīcā
(1 gab.)

Svars
60g

Ogļhidrāti
15g

TORTES

Vafeļu torte "Vāverīte"

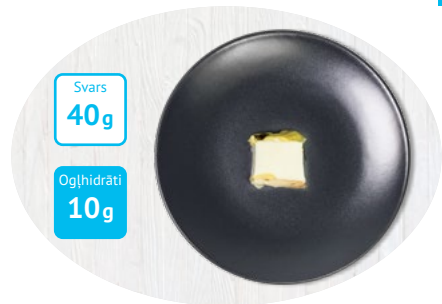
Biezpiena torte

Torte "Cielaviņa"

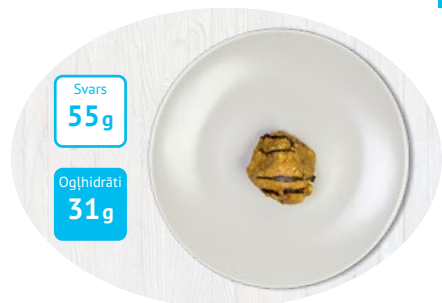
Siera kūka

Medus kūka

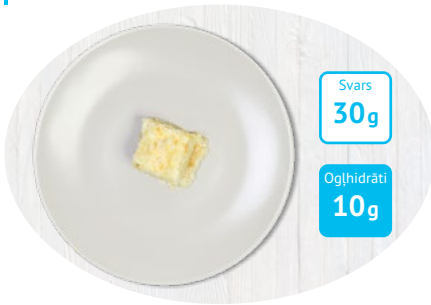

Kūka "Skudru pūznis"

TORTES

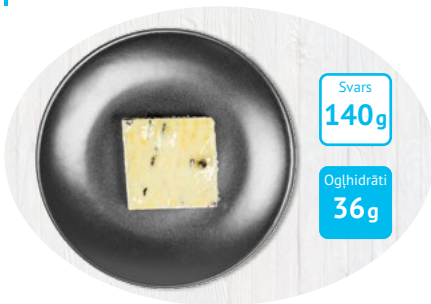
Torte "Napoleons"

Ābolu pīrāgs

Plātsmaize biezpiena ar rozīnēm

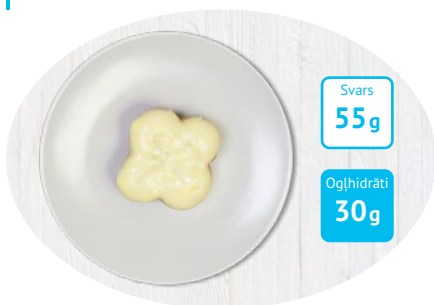

Tiramisu

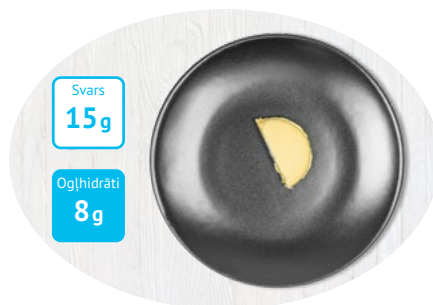

SMALKMAIZĪTES, PĪRĀDZIŅI

Virtulis ar banānu

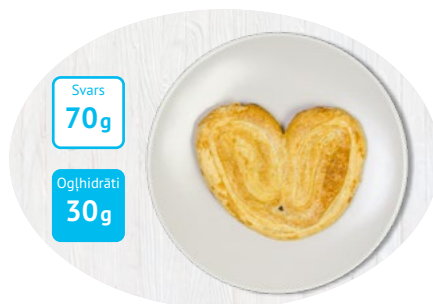
“Macaroni” citronu

Smalkmaizīte magoņu

Smalkmaizīte austiņa

Šokolādes mafins

Eklērs, šokolādes

SMALKMAIZĪTES, PĪRĀDZIŅI

Eklērs, šokolādes

Eklērs, baltais

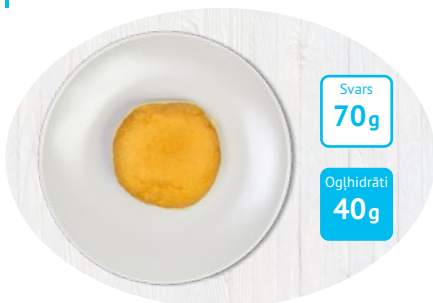
Pīrādziņš ar kāpostiem

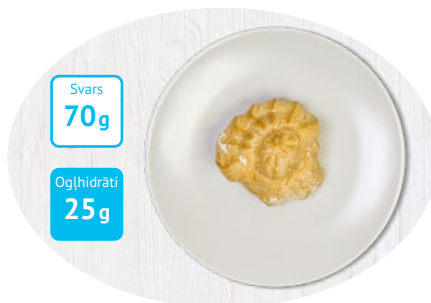
Speķa pīrādziņš

Maizīte ar aprikožu pildījumu

Vecrīga

GRAUDU BATONIŅI

Musli batoniņš, sulīgais

Batoniņš "Active&Fit", riekstu/šok.

Musli batoniņš "BIG", riekstu

Batoniņš "Nesquik"

BROKASTU PĀRSLAS UN MUŠĻI

Kukurūzas pārslas

Svars
30 g

Ogļhidrāti
25 g

Brokastu pārslas "Cini Minis"

Svars
30 g

Ogļhidrāti
23 g

Brokastu pārslas "Nesquik"

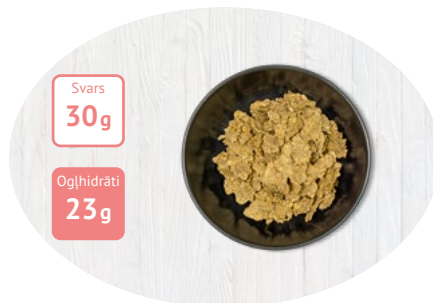
Svars
30 g

Ogļhidrāti
23 g

BROKASTU PĀRSLAS UN MUŠĻI

Pilngraudu pārslas "Fitness"

Muslis "Active&Fit", šok./karam.

Pilngraudu muslis

PRODUKTI AR CUKURA AIZVIETOTĀJIEM

“Gullon fibra” cepumi
(2 gab.)

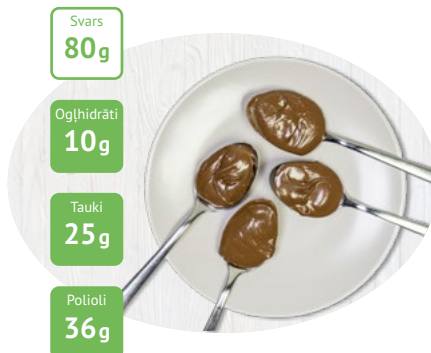
“Torras” stēvijas rūgtā šokolāde

“Torras” baltā šokolāde
ar zemeņu gab.

“Torras” kakao-riekstu krēms

“Torras” rūgtā šokolāde
bez cukura

Ledenes “Sugar Free”
(1 paciņa)

GLAZĒTIE SIERIŅI

“Kārums” vaniļas
biezpiena sieriņš (1 gab.)

“Kinder Pingui”
biskvīta batoniņš (1 gab.)

“Kinder Milk Slice”
biskvīta batoniņš (1 gab.)

“Baltais Kartupelis”
biezpiena sieriņš (1 gab.)

“Gardumiņš” biezpiena sieriņš
ar marmelādi (1 gab.)

“Baltais Sieriņš”
ar samazinātu tauku saturu (1 gab.)

BIEZPIENS UN DAŽĀDI PIENA PRODUKTI

Saldais vaniļas biezpiens

Saldais vaniļas biezpiens ar rozīnēm

Graudainais biezpiens ar ķiršiem

Augu pulveris, kafijas baltinātājs (2 tējķ.)

Biezpiens

Saldināts putukrējums

JOGURTI

“Lakto” parastais

“Lakto” aveņu

“Fantasia” jogurts
ar šokolādes pārslām

“Activia” zemeņu jogurts

“Baltais EKO” jogurts
ar avenēm

“Kārums” bifido jogurts
bez piedevām

JOGURTI UN DZERAMIE JOGURTI

“Grieķu” jogurts
bez piedevām

“Danonki” jogurts
ar zemeņu garšu

“Activia” jogurta dzēriens

“Shake” plūmju
jogurta kokteilis

“Grieķu” melleņu
dzeramais jogurts

“Fruttis” jogurts

AUGĻI UN OGAS

Kazenes

Avenes

Brūklenes

Mellenes

Zemenes

Dzērvenes

AUGĻI UN OGAS

Vīnogas

Upenes

Ērkšķogas

Jānogas

Ķirši saldie

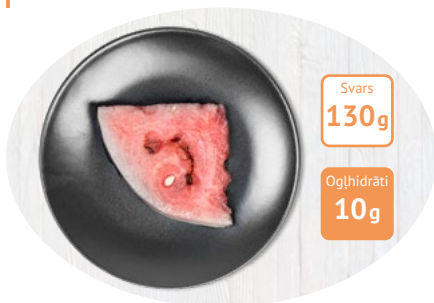

Ķirši skābie

AUGĻI UN OGAS

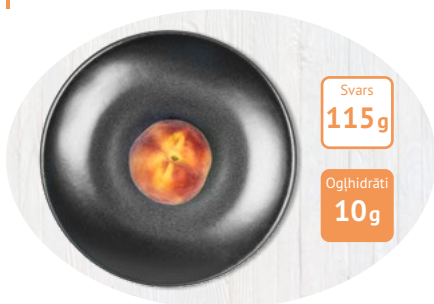
Arbūzs, bez mizas

Arbūzs, ar mizu

Persiks

Aprikoze

Plūme

Nektarīns

AUGĻI UN OGAS

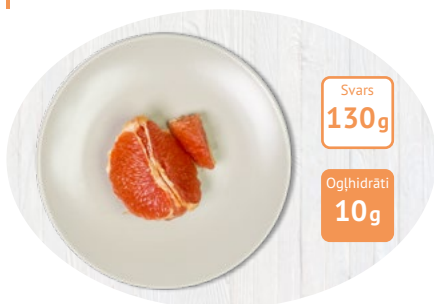
Apelsīns

Pomelo bez mizas

Greipfrūts bez mizas

Greipfrūts ar mizu

Mandarīni ar mizu

Bumbieris ar mizu

AUGĻI UN OGAS

Ābols

Granātābols bez mizas

Ananass

Kivi bez mizas

Banāns bez mizas

Banāns ar mizu

AUGĻI UN OGAS

Melone bez mizas

Mango bez mizas

Hurma

DĀRZENĪ

Vārīta biete

Burkāni

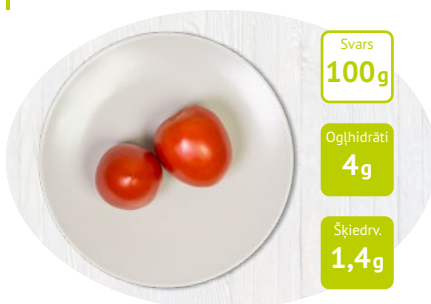
Burkāniņi, mazie

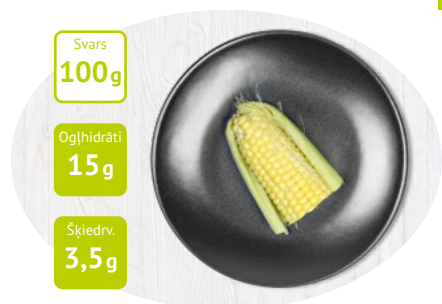
“Cherry” tomātiņi

Tomāti

Kukurūza, vālīte

DĀRZENĪ

Zaļie zirnīši, svaigi

Pākšu pupiņas, vārītas

Marinēts ķirbis

Krāsainā paprika

Svaigs topinambūrs

Svaigs sīpols

KARTUPEĻI

Vārīti kartupeļi bez mizas

Kartupeļu biezenis

Cepti kartupeļi

Frī kartupeļi

Batāte

KONSERVĒTI PRODUKTI

Konservēta kukurūza

Konservēti zaļie zirnīši

Konservētas baltās pupiņas

Konservēti turku zirņi

Pelēkie zirņi ar taukiem

Marinētas bietes

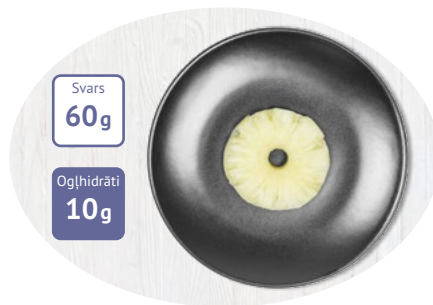

KONSERVĒTI PRODUKTI

Persiku pusītes sīrupā

Konservēti ananasi

Ābolu biezenis

Sojas mērce

Šķīvja izmērs $\varnothing$ 20 cm

Zemeņu ievārījums

Aprikožu ievārījums, mazkaloriju

Bļodiņas izmērs $\varnothing$ 9 cm

MĒRCES

“Spilva” Salsas mērce

“Chipotle” Salsas mērce

“Heinz” tomātu kečups

“Spilva” tomātu kečups, oriģinālais

Saldo piparu lečo

Kabaču ikri

PUTRAS

Auzu pārslas

Ūdenī vārītas putras

Griķi

Rīsi

Pērļu grūbas

Kuskuss

Kvinoja

PUTRAS

Miežu putra

Bulgurs

Pienā vārītas putras

Auzu pārslas

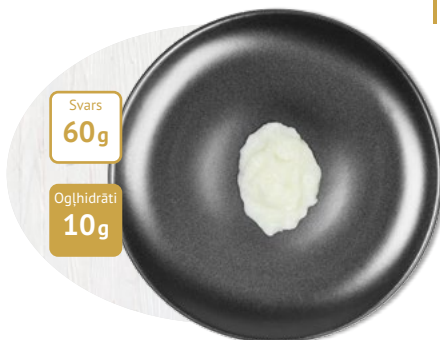
Rīsu pārslas

Prosa

Manna

PĀKŠAUGI

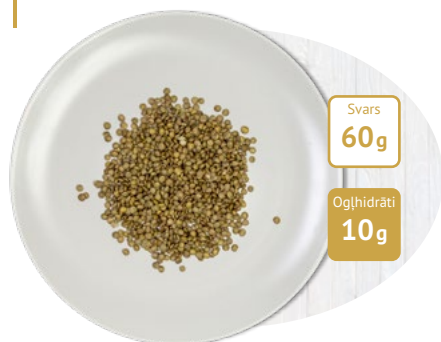
Vārīti pelēkie zirņi

Vārītas pupiņas

Vārītas lēcas

Melno pupiņu makaroni

Nevārīti šķeltie zirņi

MAKARONI

Vārīti spageti

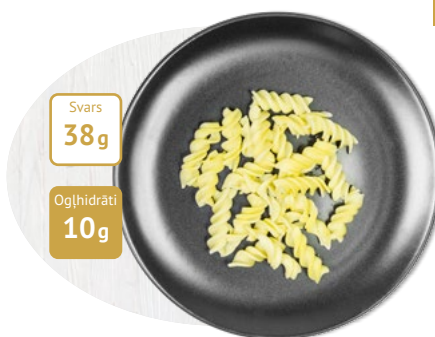
Vārīti balto miltu makaroni

Vārīti pilngraudu makaroni

Vārīti bezglutēna kukurūzas makaroni

Rīsu makaroni

Nūdeles "Rollton"

Šķīvja izmērs 26 cm

MILTI

Kviešu milti

Rudzu milti

Griķu milti

Kokosriekstu milti

Mandeļu milti

Kama milti

MAIZE

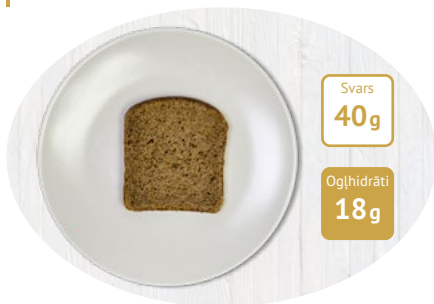
Baltmaize
(1 šķēle)

"Klona" rupjmaize
(1 šķēle)

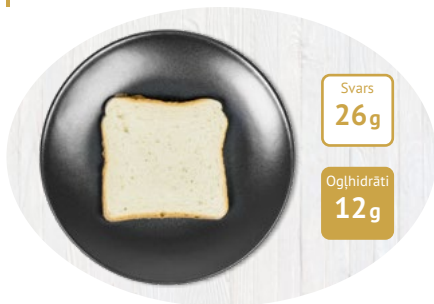
Kieģelītis
(1 šķēle)

Burkānmaize ar sēklām
(1 šķēle)

Baltā tostermaize
(1 šķēle)

Pilngraudu maize
(1 gab.)

MAIZE

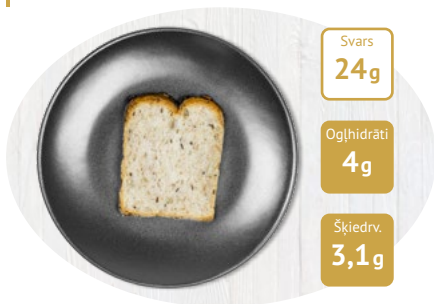
Burgeru maizīte
(1 gab.)

Kruasāns

Linsēklu-saulespuķu maize "Fitnesa"
(1 šķēle)

Tumšā augļu maize
(1 šķēle)

MAIZE

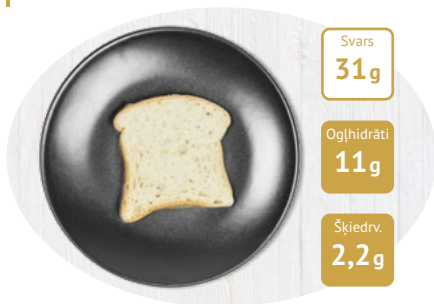
Spinātmaize
(1 šķēle)

Rīsu galetes
(2 gab.)

Bezglutēna baltmaize
(1 šķēle)

Pļavas sēklu maize "Saulspuķe"
(2 šķēles)

Lavašs

Tortilja
(1 gab.)

RIEKSTI, SĒKLAS, ŽĀVĒTI AUGĻI

Mandeles

Valrieksti

Ciedru rieksti

Pekanrieksti

Indijas rieksti

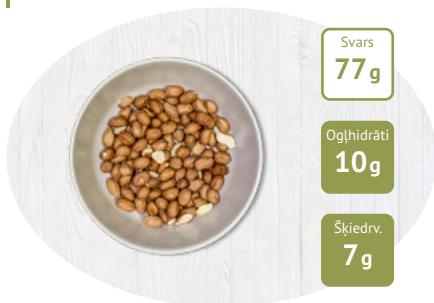

Lazdu rieksti

RIEKSTI, SĒKLAS, ŽĀVĒTI AUGĻI

Zemesrieksti, bez čaumalām

Pistācijas, ar čaumalām

Saulespuķu sēklas, lobītas

Ķirbju sēklas, lobītas

Sezama sēklas

Čia sēklas

RIEKSTI, SĒKLAS, ŽĀVĒTI AUGĻI

“Studentu brokastis”

“Karaliskais” maisījums

Rozīnes

Žāvētas aprikozes

Žāvētas plūmes, bez kauliņiem

Žāvētas vīģes

RIEKSTI, SĒKLAS, ŽĀVĒTI AUGĻI

Žāvētas dateles

Žāvētas dzērvenes

Banānu čipsi

Augļu sukādes

Dzērvenes pūdercukurā

Zemesrieksti ar karameli un sezamu

PIENS UN PIENA DZĒRIENI

Piens

Kefīrs

Paniņas

Rjaženka

Rūgušpiens

“Annele” aveņu-linsēklu paniņas

PIENS UN PIENA DZĒRIENI

Rīsu dzēriens

Kazas piens

“Alpro” sojas dzēriens

“Alpro” mandeļu piens

Bio auzu dzēriens “Joya”

Proteīnu dzēriens bez piedevām

PIENS UN PIENA DZĒRIENI

“Actimel” naturālais jogurta dzēriens

“Actimel” zemuņu jogurta dzēriens

“Rasēns” piens

“Rasēns” zemuņu piens

Kokosriekstu piens

“Piena spēks”, plūmjū

ZUPAS

Aukstā biešu zupa

Borščs

Rasoļņiks

Skābeņu zupa

Soļanka

PAMATĒDIENI

Cūkgaļas plov

Cūkgaļas šņicele

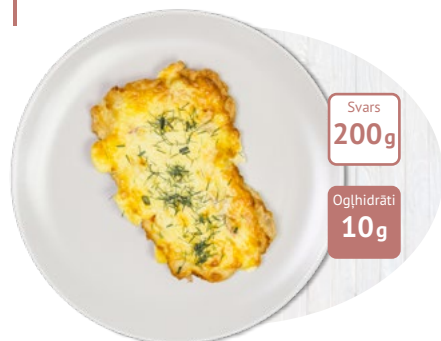
Kāpostu tītenis

Vista ķīniešu gaumē

Karbonāde franču gaumē

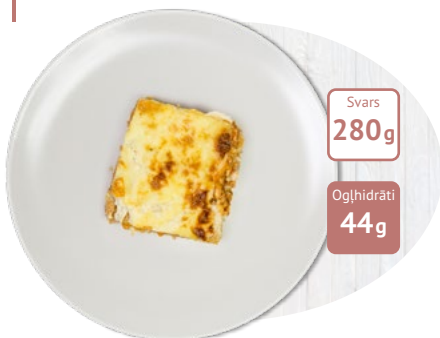

Pasta ar Boloņas mērci

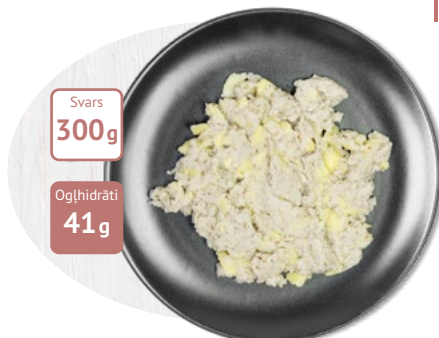

PAMATĒDIENI

Lazanja ar Boloņas mērci

Miežu biezputra ar kartupeļiem

Kartupeļu sacepums

Rīsi ar dārzeņiem un sēnēm

WOK ar vistas gaļu un olu nūdelēm

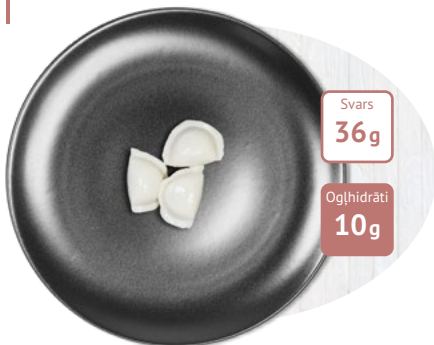

Vareņiki ar biezpienu

PAMATĒDIENI

Pelmeņi ar cūkgaļu

Pelmeņi ar cūkgaļu

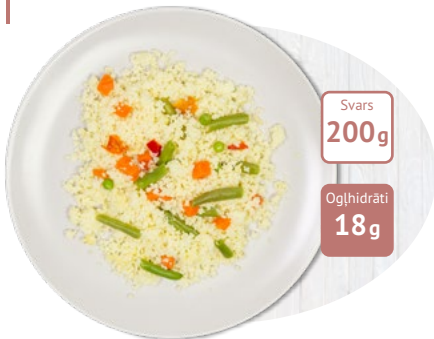
Pelmeņi "Mazulīši"

Čebureks

Kuskuss ar dārzeņiem

Sautēti skābie kāposti
Pagatavošanas laikā tiek pievienots cukurs

PAMATĒDIENI

Krabju nūjiņas

Zivju pirkstiņi

SALĀTI

Vinegrets

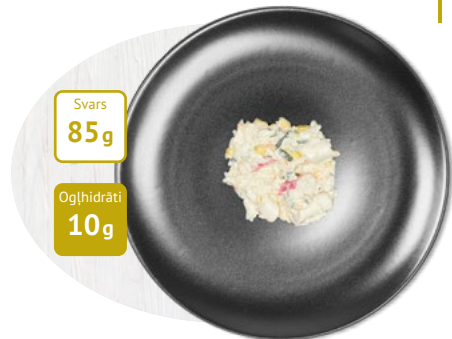
Siera salāti ar burkāniem

Korejas burkāni

Krabju nūjiņu salāti

Gaļas salāti

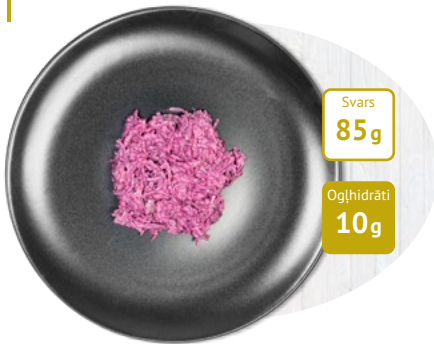

Grieķu salāti

SALĀTI

Biešu salāti ar ķiplokiem

Rasols

Silķe kažokā

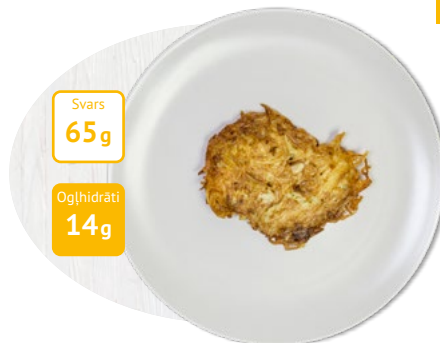

PANKŪKAS

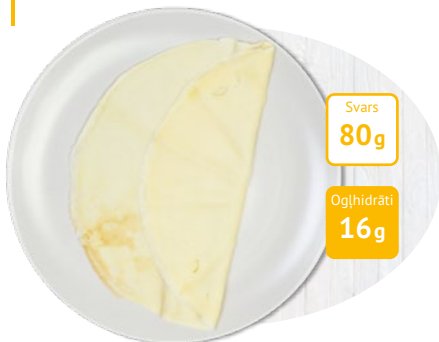
Biezpiena plācenītis

Kartupeļu pankūka

Plānā pankūka

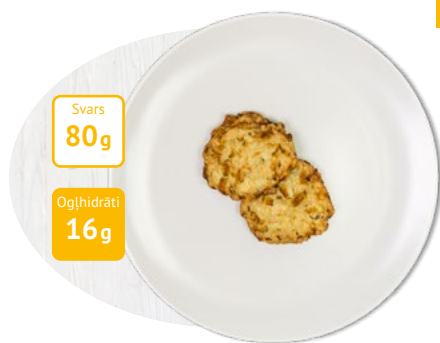
Pankūka ar biezpiena pildījumu

Pankūka ar gaļas pildījumu

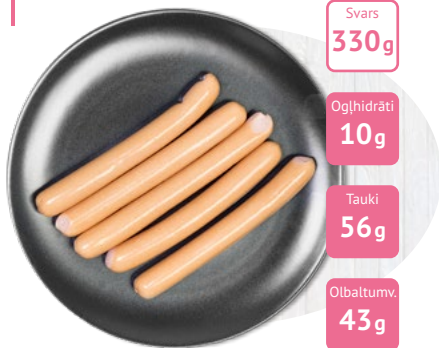

Kabaču pankūka

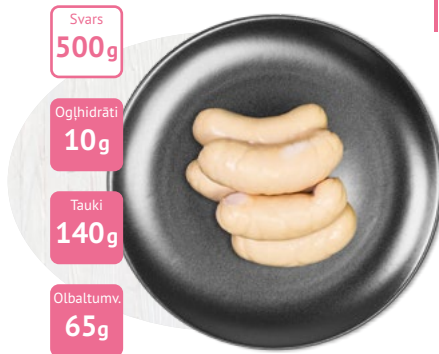

GAĻAS PRODUKTI

Cīsiņi, Vīnes

Sardeles

Cāļa gaļas nageti

Cāļa bumbiņas ar burkāniem

DESERTI

Auzu pārslu deserts ar zemeņu mērci

Deserts rīsu ar meža ogu ķīseli

Deserts Tiramisu

Kafijas krēms ar vaniļas mērci

Rupjmaizes deserts

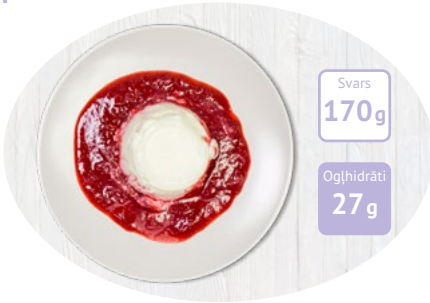

Maizes zupa

DESERTI

Panna Cotta

Uzputenis, dzērveņu

Karstvīns ar apelsīnu

Vaniļas deserts ar ogu ķīseli

Šķīvja izmērs $\varnothing$ 20 cm

Zemenes ar putukrējumu

Vafele ar putukrējumu un rīvētu zemeņu mērci

Šķīvja izmērs $\varnothing$ 26 cm

Šķīvja izmērs $\varnothing$ 26 cm

DESERTI

Saldējuma kokteilis, plūmjū

Jogurta kokteilis "Zemeņu sapnis"

Karstā šokolāde

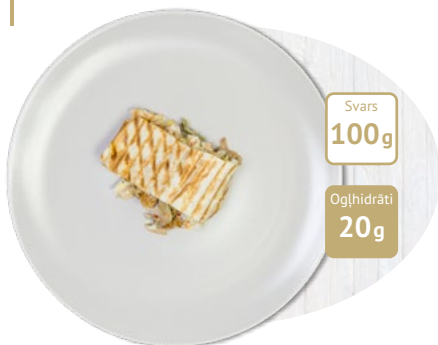
Jogurts ar musli un zemenēm

Īpašs izmērs 14 cm

CITI ĒDIENI

Kebabs

Burito

Tortilja ar gaļu, pupiņām, kukurūzu

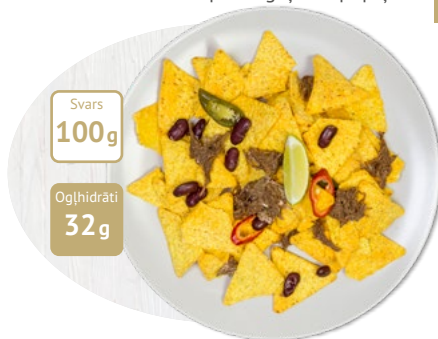
Tako

Tortilja ar gaļas pildījumu

Načos

Kukurūzas čipsi ar gaļu un pupiņām

Lavaša rullīši

Ķiploku grauzdiņi

AUSTRUMU VIRTUVE

Miso zupa

Tom Yum zupa ar tīģergarnelēm

Bļodas izmērs 14 cm

Maguro Nigiri (tuncis)

Sake Nigiri (lasis)

Hashi Maki (tīģergarnele)

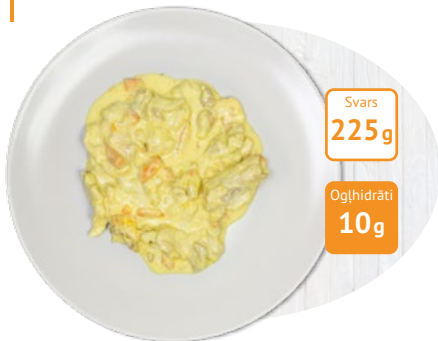
Tīģergarneles saldskābajā mērcē

Šķīvja izmērs 26 cm

AUSTRUMU VIRTUVE

Vistas gaļa karija mērcē

Svars
225 g

Ogļhidrāti
10 g

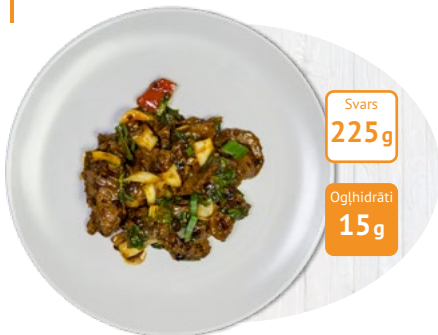
Cūkgaļa saldajā Taizemes mērcē

Svars
250 g

Ogļhidrāti
28 g

Liellopu fileja melno pupiņu mērcē

Svars
225 g

Ogļhidrāti
15 g

Rīsu nūdeles Singapūras mērcē ar dārzeņiem

Svars
205 g

Ogļhidrāti
26 g

Jaukti rīsi ar vistas gaļu, garnelēm, dārzeņiem, olu

Svars
250 g

Ogļhidrāti
69 g

Kraukšķīga liellopu gaļa mērcē

Svars
170 g

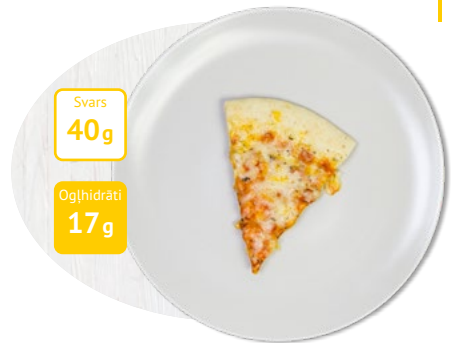
Ogļhidrāti
59 g

PICAS

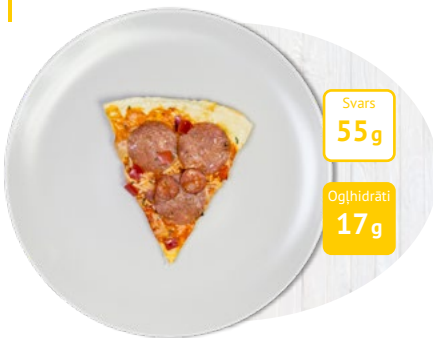
Picu mīkla

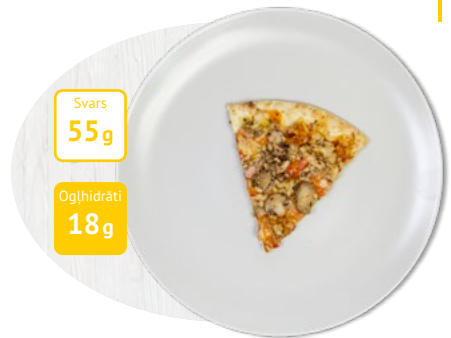
Margarita

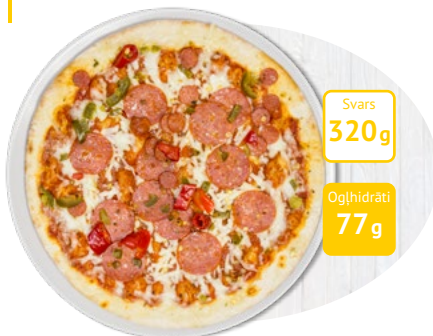
Pica ar salami (peperoni)

Veģetārā pica

Saldēta pica

FAST FOOD

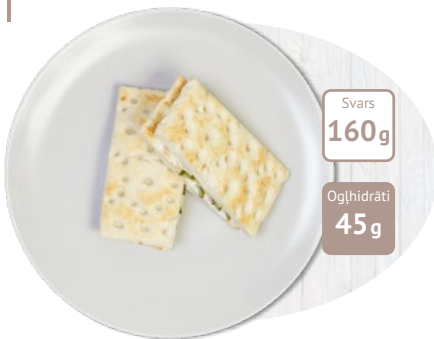
Cīsiņš mīklā

Buljona pīrādziņš

Polārmaize ar vistu

Dubultā karstmaize ar šķiņķi un sieru

FAST FOOD

Frī kartupeļi
(vidējie)

Chicken McNuggets
(6 gab.)

Hamburgers

Megaburgers

BEZALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Apelsīnu sula

Tilpums
200 ml

Ogļhidrāti
22 g

Ananasu nektārs

Tilpums
200 ml

Ogļhidrāti
22 g

Vīnogu sula

Tilpums
200 ml

Ogļhidrāti
26 g

Tomātu sula

Tilpums
200 ml

Ogļhidrāti
10 g

Biešu sula

Tilpums
200 ml

Ogļhidrāti
16 g

Burkānu sula

Tilpums
200 ml

Ogļhidrāti
10 g

BEZALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Bērzu sula

Kļavu sula

“FANTA”, apelsīnu

“SPRITE” (ar saldinātāju)

“COCA COLA ZERO” (ar saldinātāju)

“COCA COLA”

BEZALKOHOLISKIE DZĒRIENI

GREEN COLA ORANGE

“SUN SET” toniks

“VICHY FRESH”, citronu-laima

Gāzēts dzēriens “DŽUNĢĻI”

Kvasa dzēriens “Senču” ar saldinātāju

Gāzēts dzēriens “ENJOY”

BEZALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Sīrups dzērieniem, aveņu, "PŪRE"

Sīrups grenadīna, ar saldinātāju, "SPILVA"

Energijas dzēriens "RED BULL"

Sporta dzēriens "ACTIVE 02", citronu

Dzeramais ūdens "VICHY CLASSIQUE", citronu

Šķīstošā kafija "2in1"

BEZALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Šķīstošā kafija "3in1"

Kafija ar cukuru no automāta
(5 aplīši cukura)

CAFFE LATTE

Šķīstošais kakao dzēriens, pulveris
(13 g pulvera)

Kapučiņo

ALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Ķiršu alus

Gaišais alus, 4–5%

Tumšais alus

Bezalkoholiskais alus

“ZELTA” sidrs

ALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Sausais dzirkstošais vīns

Pussausais dzirkstošais vīns

Dzirkstošais vīns, bezalkoholiskais

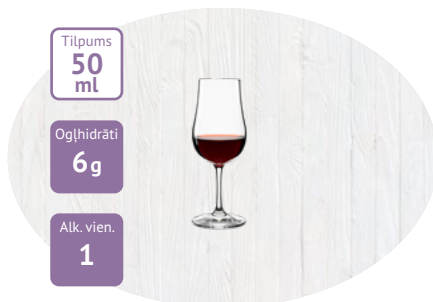
Pussaldais baltais vīns

Saldais vīns

Portvīns

ALKOHOLISKIE DZĒRIENI

PINA COLADA

Sastāvs

- Gaišais rums – 60 ml
- Kokosriekstu liķieris – 60 ml
- Ananasa sula – 90 ml
- Ledus

MARGARITA

Sastāvs

- Tekila – 35 ml
- Apelsīnu liķieris – 20 ml
- Laima sula – 35 ml

DŽINS AR TONIKU

Sastāvs

- Toniks – 135 ml
- Džins – 45 ml
- 2 ledus kubiņi

ALKOHOLISKIE DZĒRIENI

MARTINI DRY

Tilpums
70 ml

Ogļhidrāti
3g

Alk. vien.
1

Sastāvs

- Džins – 55 ml
- Sausais martini – 15 ml
- Zaļā olīva dekorēšanai

SKRŪVE

Tilpums
210 ml

Ogļhidrāti
15g

Alk. vien.
2

Sastāvs

- Apelsīnu sula – 135 ml
- Degvīns – 45 ml
- 2 ledus kubiņi

MOHITO

Tilpums
180 ml

Ogļhidrāti
20g

Alk. vien.
1,5

Sastāvs

- Gaišais rums – 50 ml
- Cukurniedru sīrups – 12,5 ml
- Laima sula – 25 ml
- Sodas dzēriens – 50 ml
- Ledus
- Piparmētru lapiņas
- Laima šķēlītes

ALKOHOLISKIE DZĒRIENI

Īru liķieris

Degvīns

Džins

Rums

Viskijs

Informācijas avoti

1. CARB & CALORIE COUNTER, Chris Cheyette, Yello Balolia, Diabetes UK
  2. GU NÄHRWERT-KALORIEN-TABELLE / Deutsche Gesellschaft für Ernährung
- www.lido.lv
www.atbildigi.lv
www.hesburger.lv
www.mcdonald.lv
www.finel.fi
www.barbora.lv

Bukletā izmantoto trauku izmērs

Bļodas izmērs $\varnothing$ 9 cm

Bļodas izmērs $\varnothing$ 14 cm

Šķīvja izmērs $\varnothing$ 20 cm

Šķīvja izmērs $\varnothing$ 26 cm

Pēcvārds

Uztura joma ir bezgala dinamiska – šī materiāla gatavošanas procesa gaitā, kas ilga aptuveni gadu, mainījies gan produktu sortiments, gan sastāvs, gan mūsu domas par gatavotajiem produktiem.

Šis tiešām ir domāts kā ceļvedis, un ceļā, kā zināms, viss mainās un attīstās.

Esam atvērtas atsauksmēm un komentāriem,
Jana un Una.

Autori

Dr. Una Lauga-Tuņina, bērnu endokrinoloģe, BKUS
Jana Jaņeviča, diabēta apmācības māsa, P. Stradiņa KUS

Recenzents

Kristīne Kauliņa, diabēta apmācības māsa, BKUS

Uztura ceļvedis ir tapis ar
SIA Swixx BioPharma atbalstu
Izstrādes datums: 06.2022.
NM-LV-2022-6-2592